

Mediegrafi – et verktøy for dybdeløring og refleksjonskompetanse i mediefag

Av Daniel Schofield,

Førsteamanuensis i mediepedagogikk ved NTNU, institutt for pedagogikk og livslang læring

1. Om

Mediekompetanse er ikke bare for spesielt interesserte lenger. Det er noe vi alle trenger for å forstå og mestre hverdagen, og for å konstruktivt delta i vår mediebaserte kultur. Mediene er allestedsnærværende, på godt og vondt. Å forholde seg refleksivt og kritisk både til mediekulturen generelt og til eget mediebruk har derfor blitt en helt sentral kompetanse. Likevel har skolen ofte fokusert på et smalt syn på digital kompetanse fremfor en bredere mediekompetanse som inkluderer kritisk refleksjon, analysekompetanse og livsmestring. Altfor lite arbeid har blitt gjort for å utvikle pedagogiske verktøy som kan bidra til refleksjon og dybdeløring i mediefag. Dette til tross for at nettopp dyp kunnskap og refleksjonskompetanse må sies å være spesielt viktig for barn og unge som vokser opp nå.

*I denne artikkelen presenteres noen funn og refleksjoner fra mitt doktorgradsprosjekt, der jeg samlet data fra en klasse på utdanningsprogrammet medier og kommunikasjon med 27 elever som jobbet med læringsaktiviteten **mediegrafi** i fem uker. Mediegrafi er et strukturert prosjektarbeid som gjør at elevene kan utvikle både selvforståelse, selvrefleksjon og dybdekunnskap om det globale mediesamfunnet. Mediegrafi tar et utgangspunkt som ikke har vært vanlig i mediefag: Elevene inntar en forskerrolle. De forsker på seg selv i et historisk lys og intervjuer personer fra tre tidligere generasjoner i sin egen familie om hvordan de har opplevd utviklingen i medier, teknologi, samfunn og historie. Dette sammenligner elevene med informasjon om seg selv, og utarbeider en mediegrafifortelling som ofte inkluderer multimediale uttrykk. Utifra dette materialet diskuterer elevene likheter og forskjeller på tvers av generasjoner.*

For mange av elevene bidro mediegrafi til å skape sammenheng fragmenterte og ofte forvirrende medieopplevelser. De utviklet forståelse for egen fortid, samtid og fremtid, og ble stimulert til kritisk refleksjon rundt mediesamfunnet.

2. Hvorfor?

2.1. Hva er mediegrafi?

Mediegrafi er en ny metode i mediefag, opprinnelig utviklet av finske Terhi Rantanen, professor i ”Global Media and Communication” ved LSE (London School of Economics and Political Sciences). Hun forsket på globalisering og brukte mediegrafi for å bli kjent med globaliseringens virkninger på enkeltmennesker. Ved å forske på folk fra fire generasjoner i ulike familier rundt i verden, fikk hun øynene opp for nye forbindelseslinjer, og ny forståelse for hvordan ”store” og abstrakte teorier som globalisering får høyst virkelige og av og til dramatiske utfall for individuelle liv. I tillegg så hun hvordan hver enkelt av oss i det små, men like fullt betydningsfullt, bidrar til utvikling av teknologi, kultur og kommunikasjon.

Soilikki Vettenranta, professor i mediepedagogikk ved NTNU i Trondheim, også hun finsk, utviklet metoden videre. Hun fattet interesse for mediegrafi, men så et annet potensial i metoden. Hun så et læringspotensial – for det å delta i et slikt prosjekt måtte da innebære at man selv oppdager nye sider ved en selv, og at man reflekterer over nye sammenhenger og ulikheter? Vettenranta prøvde ut metoden som prosjektarbeid for masterstudenter ved NTNU. Mediegrafi ble etter hvert etablert som en semesteroppgave for studentene, og i 2010 ga Vettenranta ut boka *Mediegrafi – en metode for å forske på og å undervise i globalisering*.

Her samlet hun historier, refleksjoner og funn fra mediegrafiene til 45 masterstudenter. I boka er det tydelig at studentene fikk mye ut av arbeidet, og flere av funnene skiller seg på mange måter fra tradisjonell pedagogisk forskning. Funnene handler ikke bare om fagkarakterer eller utvikling av konkrete ferdigheter. Gjennom rike eksempler og utdrag fra folks fortellinger om hverdagsliv, mediebruk, refleksjoner og personlige vurderinger handler funnene om noe annet: Studentene fikk innsikt i egen identitetsdannelse, ståsted i historien og i den globale, flerkulturelle virkeligheten, og ikke minst reflekterte studentene kritisk over egne medievaner og eget mediebruk. Slik sett er dette brennaktuelt – på mange måter er det slik kompetanse dagens barn og unge trenger, noe som er et motstykke til medieverdenens lettvinhet, overfladiskhet og fragmentariske budskap.

3. Planlegging og gjennomføring

3.1. Mediegrafi i videregående skole

I 2011 begynte jeg som stipendiat i mediepedagogikk ved NTNU, og kom inn i mediegrafi-prosjektet med mål om å prøve metoden i videregående skole, hvor jeg da hadde vært lærer i rundt sju år. Jeg gjorde først en pilotundersøkelse med en klasse i programfaget medie- og informasjonskunnskap 1, før doktorgradsprosjektet tok til. Dette prosjektet ble gjennomført i en tredjeklasse på utdanningsprogrammet medier og kommunikasjon. 27 elever var involverte, og prosjektet gikk over fem uker á ti timer. I klassen var det 14 jenter og 13 gutter.

I etterkant av prosjektet ble 13 elever (7 gutter, 6 jenter) valgt ut til intervjuer om hvordan de opplevde prosjektet. I tillegg ble læreren intervjuet.

Den praktiske oppgaven elevene fikk, var at de skulle forske på en side i deres egen familie, ved å samle informasjon om hendelser og opplevelser i livene til personer fra tre generasjoner, i tillegg til at de skrev ned informasjon om seg selv. Denne informasjonen ble sammenstillet i en ”mediegrafi-tabell”¹:

	Oldemor/ oldefar	Bestemor/ bestefar	Far/mor	Meg selv
Yrke				
Hjemland				
Sted				
Tid				
Endringer i livsstil				
Utdannelse				
Endringer i klasse				
Familie				
Reiser				
Første utenlandsreise				
Språkkunnskaper				
Medier og kommunikasjon				
Global mediebegivenhet				
Interesser				
Ideologi				
Motstand mot				
Identitet				

Tabellen er en slags operasjonalisering av forskjellige faktorer i de fire individuelle livene. I tabellen er disse faktorene satt opp slik at elevene kunne få informasjon om hver person, og det gjorde det også mulig å sammenligne informasjon på tvers av generasjonene.

¹ Hentet fra Terhi Rantanen (2005). *The media and globalization*. London: Sage.

3.2. Opplegget i klassen

Elevene startet sin datainnsamling etter at læreren ganske kort presenterte aktuelle teorier og begreper. Temaet for perioden var ”medier, medieutvikling og globalisering” og aktuelle begreper var globalisering, identitet, mediering og mediemakt. Etter datainnsamlingen utviklet elevene problemstillinger og analyserte sine data. Dataene besto ikke bare av intervjudata, mange samlet også inn materiale som foto og videoopptak, og noen fant også informasjon fra slektsbøker, kirkebøker, avisutklipp og andre historiske kilder. I noen tilfeller var det vanskelig å finne primærkilder, fordi familiemedlemmer var døde eller vanskelig å få tak i. I disse tilfellene brukte elevene sekundærkilder, ved at de for eksempel intervjuet mor om bestemor eller oldefar.

Elevene fikk utdelt retningslinjer fra læreren. Det var forventet at de brukte pensumlitteratur fra programfaget mediekommunikasjon 3, og at de oppsøkte andre relevante kilder. Forventet lengde på essayet ble satt til omtrent 1500-2500 ord. Det ble satt av tid i klassen til diskusjon og samarbeid om problemstillingene i grupper på 3-4 elever. I etterkant av dette analyserte hver elev sitt datamateriale i lys av sine egen medieopplevelser fra hverdagslivet. Slik sett var medier og medieutvikling dreiepunktet i den videre analysen. Det endelige elevproduktet ble det ferdig utfylte mediegrafiskjemaet med et skriftlig essay som inneholdt korte biografier om hvert familiemedlem, diskusjon med utgangspunkt i en valgt problemstilling og refleksjon rundt temaet. Som nevnt var det også mange elever som lagde multimediale produkter i tillegg eller la til multimediale elementer i sine fortellinger.

3.3. Etiske bemerkninger

Noen etiske bemerkninger må trekkes frem. Elevene samlet informasjon fra folk i egen familie, og det er i slike tilfeller spesielt viktig for lærerne å utvikle og vedlikeholde et tett tillitsforhold med elevene. Når det gjelder å implementere prosjekter som mediegrafi er det viktig at lærere er fleksible og åpne, de må lytte nøye til elevenes tanker om prosjektet. Av personlige og familiære årsaker må det være mulig å samle informasjon om andre enn familiemedlemmer, og også å trekke seg fra prosjektet.

3.4. Håndterbar kompleksitet

Opplegget kan karakteriseres ved at det var fritt og krevde stor selvstendighet av elevene, samtidig som det var strukturert gjennom tydelig angitt fremgangsmåte, datainnsamling, organisering av data gjennom mediegrafitabellen og oppgitte retningslinjer for essayet. Noe av det unike med mediegrafi som læringsaktivitet handler slik sett om en ”håndterbar kompleksitet”: Elevene jobber både kreativt og i en rolle som forskere, mens uttrykksformen er fortellende eller narrativ med et selvbiografisk perspektiv. Likevel mestret elevene stort sett arbeidsformen godt. Selv om resultatene kvalitetsmessig varierte, var det også tegn på at de fleste elevene håndterte kompleksiteten, de utfordret seg selv og fremfor alt; de tok i bruk kompetanser og kunnskaper de allerede hadde med seg inn i prosjektet. *Den viktigste*

læringen handlet lite om målbart læringsutbytte i form av noe felles og generelt, og mer om refleksjon, kritisk tenkning og meta-kunnskaper.

Ved hjelp av noen eksempler vil jeg vise hvordan dette kan se ut i praksis.

4. Hvordan? – med eksempler

4.1. Eksempel 1: Martha: Agent i eget liv

Martha løste oppgaven ganske nært opptil det hun oppfattet som krav fra læreren. Hun skriver om hvordan hennes familiemedlemmers sosiale praksiser har endret seg i takt med samfunnsutviklingen generelt og medieutviklingen spesielt. Hun sammenligner likheter og forskjeller over generasjonene. Det var vanskelig gå få informasjon fra oldeforeldregenerasjonen, så hun intervjuet sin mor og bestefar. Hun beskriver sin familie som relativt stabil, en familie som stort sett har vært bosatt i samme region i Norge. Historien hennes strekker seg tilbake til førtitallet, og hun vier stor plass til mediehistorien, fra radioæraen til internettalderen, i mediegrafi-essayet. Gjennom mediehistorien og familiemedlemmenes medierelasjoner forteller Martha om en bekymring for nedgangen i fysisk aktivitet blant unge folk i dag, inkludert henne selv. I Marthas øyne handler dette om den mediedominerte hverdagen de fleste ungdommer i dag lever i.

Tid brukt på medier er noe mange av elevene tar for seg i sine historier. Dette innebærer selvrefleksjon, de *innser* og reflekterer rundt konsekvensene av at de bruker mye tid på mediene, sosiale medier især. Dette er ikke overraskende, vi vet at mediebruk har økt i tid og intensitet de siste årene, og dette er noe elevene også var klar over. Det som imidlertid er litt nytt, er hvordan dette artikuleres, elevene kobler egne og tidligere generasjoners livserfaringer og opplevelser til disse ”vedtatte” sannhetene. Dermed kunne de sette seg selv og sin generasjon i et historisk lys, noe som åpner for refleksjoner om hva forskjellene og likhetene faktisk består av, og hvor raskt og grunnleggende endringer har manifestert seg i sosiale og kulturelle mønstre. Utdraget fra Marthas mediegrafi illustrerer dette:

I forhold til meg selv ser jeg i alle fall en klar forskjell på meg og min mor. Mamma hadde en Barbie-dukke som liten, ingen TV, null internett og ingen mobil med spill på. Hun måtte ut av huset og underholde seg selv og da endte det gjerne i knall og fall. Ofte måtte hun på legevakten med brudd og forstuelse og alt som var. Jeg derimot, som hadde min barndom på nittitallet og tidlig totusen har aldri skadet meg mer enn å få flis og noen skrubbsår. Jeg tror dette kan skyldes at jeg i større grad hadde tilgang til underholdning inne. Først og fremst hadde jeg mye flere leker, fordi både mamma og pappa var i arbeid og tjente godt med penger. Jeg hadde også tilgang på barnekanaler på TV, og etterhvert fikk jeg også lov til å spille dataspill på pappas Mac.

Den største forskjellen på barn nå til dags og de som vokste opp på førti- og femtitallet, er at i dag har de veldig mye å oppta seg med, og dermed lettere kan velge unna aktiviteter som fotball, boksen går, hoppetau, gjemsel og sisten, og heller sitte inne og leke med lekene sine, spille på dataen, se tegnefilm på TV osv.

Sitat: Utdrag fra Marthas mediegrafi.

Martha har mange referanser til forskjellig mediebruk, og hennes historie tar for seg et omfattende mediebruk. Et viktig tema er hvordan hennes liv er farget av, og delvis strukturert rundt, hennes mediebruk, og dermed også rundt utvikling innen teknologi og medieverden generelt. På den ene siden skriver Martha om hvordan mediebruken begrenser hennes fritidsaktiviteter og sosiale handlinger. På den andre siden åpner hennes mediebruk for en rekke muligheter for sosial praksis, kommunikasjon og relasjonsbygging. Martha setter ord på en helt sentral analyse i dages medievirkelighet. Samfunnsforskerne Warburton og Hatzipanagos hevder at i dag er det en avgjørende kompetanse å være i stand til å forstå hvilken innflytelse andre har på oss, fordi medieutviklingen gir grunnleggende nye forhold for informasjon, nettverk og relasjoner. Informasjon og kunnskap flyter over tidligere grenser, sosiale og politiske nettverk bygges på nye og uoversiktlige måter, og våre relasjoner fungerer og vedlikeholdes på tidligere ukjent vis. Et sentralt begrep i pedagogisk forskning de siste årene berører dette: *Agency*. *Agency* kan beskrives som en kapasitet individer har til å bevisst velge, påvirke og strukturere sine handlinger for å oppnå ulike mål.

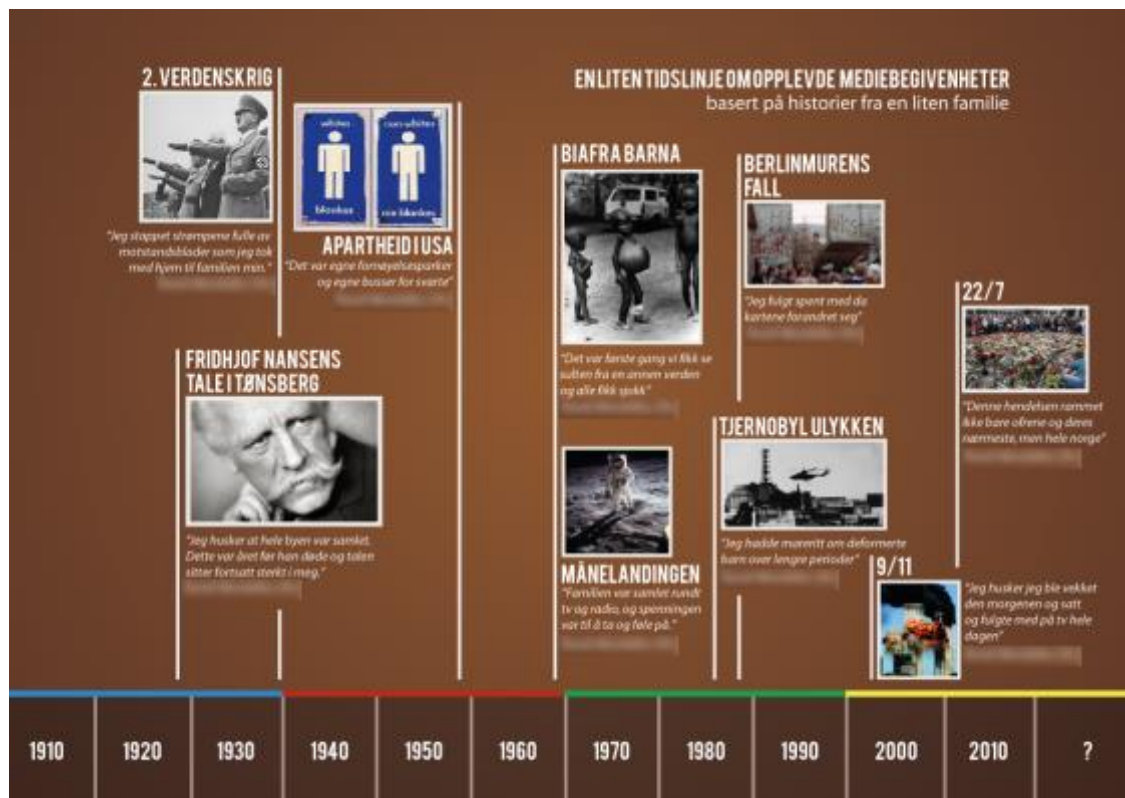
4.1.1. Agent-kompetanse

Mediegrafi kan være en læringsaktivitet som bevisstgjør og stimulerer en type ”agent-kompetanse”, ved å sette ens egne mediepraksiser og medieerfaringer i en sammenheng, og plassere ens historie i et kulturelt og historisk perspektiv. I tillegg er det narrative elementet ved mediegrafi interessant i denne sammenhengen, fordi det å fortelle sin historie, å skape helhet og sammenheng, kan være en viktig øvelse i en kultur dominert av medier og mediebruk, som preges av fragmenterte budskap, overflatiske verdier og omskiftelige omgivelser. Aaron Antonovskys begrep salutogonese gir mening i denne sammenhengen. Salutogonese er en teori som handler om hva som fremmer god psykisk helse og mestring i eget liv. Fokuset er på det som ”gjør oss friske selv om vi utsettes for stressende livsbetingelser”. For å oppnå god psykisk helse må vi mennesker ifølge denne teorien opparbeide en holdning der vi opplever mening og sammenheng i tilværelsen. Vi kan altså oppnå god psykisk helse dersom vi tror at situasjonen vår er påvirkbar, at den lar seg forklare og at vi har ressurser til å håndtere situasjonen. Mediegrafi *kan*, slik jeg ser det, bidra til en bevisstgjøring og artikulering av ”situasjonen” eller de livsbetingelsene man lever under, samt ens egne ressurser. Dette er i dag sentrale bestanddeler av mediekompetanse i mine øyne.

4.2. Eksempel 2: Martin: Medierte opplevelser

Gjennom oldemor ”Kari”, bestefar ”Hans”, mor ”Jane” og sin egen historie, reflekterte Martin over den økte mediebruken og det mediebaserte samfunnet. Han mener at globale mediebegivenheter har blitt mindre ”sjokkerende” og lettere å glemme etter som tiden har gått. Han gir eksempler på dette: Oldemor Kari har aldri glemt Fridtjof Nansens offentlige tale om ”det nye Norge” som han ga i Karis hjemby Tønsberg i 1928. Bestefar Hans ble dypt berørt av apartheid slik det ble fremstilt i nyhetene på 50- og 60-tallet. Jane hadde mareritt på grunn av TV-bildene fra sultkatastrofen i Biafra som flimret over skjermen på slutten av 60-tallet. Disse eksemplene brukte Martin for å diskutere sine egne medieopplevelser. Han mener at nåtiden, med overflod av globale mediebegivenheter fremstilt gjennom så mange ulike

kanaler, har gjort ham gradvis mer likegyldig til dramatiske hendelser som fremstilles gjennom mediene. I sin problemstilling spurte Martin om medierte hendelsene virker like sterk på oss nå som de gjorde før. I tillegg til mediegrafi-essayet, lagde Martin en grafisk tidslinje med fremstilling av noen viktige data fra sine intervjuer.

Bilde 1: "En liten tidslinje med opplevde mediebegivenheter": Martin lagde en grafisk tidslinje som fremstilte viktige mediebegivenheter slik de ble opplevd av ham selv og familiemedlemmene.

Det Martin fanget opp i sin mediegrafi var uttrykk for en type kulturell og historisk utvikling i sitt eget "lille" liv. Han prøvde å få forståelse for hvordan opplevelsene hadde forandret seg over tid, noe som krevde at han satte seg inn i medieutvikling og teknologiutvikling i tillegg til sosiale og kulturelle utviklingstrekk. Han brukte flere ulike kilder, både litteratur som læreren hadde anbefalt, og kilder som han oppsøkte selv, slik som snl.no (Store Norske Leksikon), Wikipedia og andre internett-kilder, samt at han oppsøkte Terhi Rantanens bok om mediegrafi, "the Media and Globalization". På denne måten fikk Martin innsikt i det komplekse begrepet globalisering, og så at dette slett ikke er et endimensjonalt begrep. Tvert imot er dette et kontroversielt begrep og fenomen, som har mange ulike tolkninger og konsekvenser. Martin brukte denne forståelsen til å prøve å analysere og reflektere på sin familiehistorie.

4.3. Eksempel 3: Thomas: Interaktiv historie

Thomas lagde også et multimedialt produkt, en interaktiv fremstilling av familiehistorien sett i lys av viktige medieoppfinnelser og trekk i medieutviklingen. Produktet var en webside, produsert ved hjelp av html-koding kombinert og publisert på egen webserver.

Bilde 2: Skjermdump fra Thomas' interaktive fremstilling av en tidslinje slik ulike medieoppfinnelser og mediebruk har blitt opplevd av ham selv og familiemedlemmene.

Thomas' interaktive tekst inneholder et økt meningspotensial, slik semiotikeren Gunther Kress ville uttalt det. Dette innebærer et utvidet tekstbegrep. I forhold til en tradisjonell skriftlig tekst, kan en interaktiv tekst med bilder, tekst, bevegelse, lyd og ikke-lineære forbindelser uttrykke noe mer og dermed bety noe mer. Tidsdimensjonen er spesielt spennende. Tiden visualiseres og synliggjøres for leseren.

Det er i Thomas sin historie mulig å bevege seg frem og tilbake i tid, i og med at hvert tiår har sin egen aktive hyperlenke. På denne måten har Thomas ikke bare skriftlig reflektert rundt historisk utvikling, han viser det også og lar leseren følge sin egen måte å lese på. Slik får

tidsdimensjonen ekstra betydning og mening. Thomas kobler personlige opplevelser og refleksjoner rundt mediebruk til “store” oppfinnelser og hendelser i medieutviklingen. Dette bidrar til at han kommer litt “under huden” på slike verdensbegivenheter, som ofte fremstilles og læres på en distansert og generell måte. Slik sett er dette et uttrykk for dybdelæring, og et eksempel på at mediegrafi stimulerer bevissthet og refleksjon rundt begreper og teorier.

5. Oppsummering og vurdering

5.1. Refleksiv mediekompetanse

Dybdelæring er ikke enkelt å definere, og enda vanskeligere å påvise. Men den danske pedagogikkprofessoren Lars Qvortrup har en definisjon av ”refleksiv kompetanse” som er forklarende i denne sammenhengen. På mange måter representerer de ulike nivåene mye av den type kunnskap og kompetanse som er aktuell i mediegrafiprojektet. Han definerte fire ulike former for kunnskap som er nødvendige å tilegne seg for å kunne fungere i vårt hyperkomplekse samfunn, et samfunn som karakteriseres ved å stadig bli mer komplekst i alle deler av samfunnet. De ulike kunnskapsformene kalles *kvalifikasjoner*, *kompetanser*, *kreativitet* og *meta-perspektiver*.

- **Kvalifikasjoner** er de kunnskapene elevene allerede hadde om medier og mediebruk, samt tekniske ferdigheter man gjerne opparbeider seg i en mediedominert hverdag.
- **Kompetanser** involverer læring om ulike begreper og å forstå selve oppgaven og den sjangeren som for eksempel mediegrafi utgjør.
- **Kreativitet** handler om å angripe en oppgave slik som mediegrafi på en individuell og selvstendig måte, der kompetanser brukes på tvers av ulike situasjoner, altså ikke situasjonsbestemt kompetanse.
- **Meta-perspektiver** er viktig i dagens samfunn, ifølge Qvortrup. På dette nivået er man i stand til å se seg selv utenifra og man er i stand til å identifisere utvikling i for eksempel medier og teknologi i et sosialt og historisk perspektiv. Dette involverer analyse av samfunnet og en form for selvforståelse.

Qvortrup inkluderte ikke kritisk refleksjon i sin teori. I mine øyne handler kritisk refleksjon om å evaluere og reflektere rundt for eksempel *hvorfor* man handler slik man gjør i en gitt situasjon. Dette er viktige spørsmål i dag, og noe jeg derfor mener bør eksplisitt inkluderes i Qvortrups begrep om refleksiv kompetanse. En *refleksiv mediekompetanse*, som jeg mener er et aktuelt kompetansebegrep for mediegrafiprojektet, inkluderer kritisk refleksjon, og favner om de typene refleksjoner som elevene gjorde i mediegrafiprojektet. Det femte og siste nivået i en fremstilling av refleksiv mediekompetanse består derfor av kritisk refleksjon.

- **Kritisk refleksjon** består ifølge Michael Reynolds av en evne til å ikke bare identifisere, men også stille spørsmålstegn ved det som er ”tatt for gitt” i samfunnet, både sosialt, kulturelt og politisk. Dette er helt sentralt i dag, slik jeg ser det, der stadig mer av historiene, kildene, mekanismene bak mediebudskapene er skjulte for oss. I tillegg inkluderer kritisk refleksjon i denne sammenhengen selv-refleksjon, som ifølge

Wahlgren, Høyrup Pedersen og Rattleff handler om de bevisste evalueringene vi gjør av våre handlinger, og konsekvensene av dem. Også slike refleksjoner var synlige og mulige i mediegrafiprojektet.

5.2. Avsluttende kommentarer

Ola Erstad hevder at kommunikasjonssamfunnet forutsetter kommunikativ kompetanse, kildekritiske evner og kreativ produksjonsevne. Altså, vi trenger noe mer enn ”smale” digitale ferdigheter, vi har behov for en bred og omfattende type mediekompetanse. Denne består av **kommunikativ kompetanse**, som inkluderer både ferdigheter i et mangefasettert bruk av medier, samt kompetanse i å uttrykke seg i mediene. I tillegg inkluderer mediekompetanse **analytisk refleksjon**, som innebærer refleksjon over både medieinnhold og medieuttrykk samt eget mediebruk. Dette krever både spesifikk mediekompetanse og en generell samfunnsmessig og kulturell kompetanse og innsikt.

Alt dette berøres i mediegrafiprojektet. Mediegrafi har slik sett et stort potensiale. Den ”versjonen” av mediegrafi som ble gjennomført i mitt doktorgradsprosjekt er forenklet og bearbeidet versjon i forhold til den opprinnelige metoden Vettenranta gjennomførte med masterstudenter. Målet videre er nå å tilpasse mediegrafi til ungdomstrinnet og kanskje også barnetrinnet. Potensialet er stort, og resultatene så langt veldig lovende.

Noter:

- Mediegrafi er rapportert i ulike forskningstidsskrift og doktoravhandlingen *Reflexive Media Education: Exploring Mediagraphy as a Learning Activity in Upper Secondary School*. Flere artikler og doktoravhandlingen er åpent tilgjengelig gjennom NTNU Open. Publikasjonene kan også oppsøkes på <https://idv.academia.edu/DanielSchofield>
- Navn er oppdiktete, og informasjon om deltakere er omskrevet og/eller anonymisert i tråd med retningslinjer fra NSD (Norsk senter for forskningsdata).

6. Kilder og tips til faglitteratur:

Erstad, O. (2007). Mestring og dømmekraft i informasjonssamfunnet. I S. Vettenranta (Red.), *Mediedanning og mediepedagogikk. Fra digital begeistring til kritisk dømmekraft* (ss. 197-217). Oslo: Gyldendal Akademisk.

Kress, G. (2003) *Literacy in the new media age*. London: Routledge.

Qvortrup, L. (2004). *Det vidende samfund: Mysteriet om viden, læring og dannelse*. København: Unge Pædagoger.

Rantanen, T. (2005). *The media and globalization*. London: Sage.

Reynolds, M. (1998). Reflection and Critical Reflection in Management Learning. *Management Learning*, 29(2), 183–200.

Schofield, D. (2014a). Reflexivity and Global Citizenship in High School Students' Mediagraphies. In S. H. Culver & P. Kerr (Eds.), *Global Citizenship in a Digital World. MILID Yearbook*

- 2014 (pp. 69-80). Göteborg: The International Clearinghouse on Children, Youth and Media/Nordicom.
- Schofield, D. (2014b). Young People Exploring Their Media Experiences - Mediagraphy as a Reflection Tool in Upper Secondary School. *Nordic Journal of Digital Literacy*, 9(2), 112-127.
- Schofield, D. (2015). *Reflexive Media Education. Exploring Mediagraphy as a Learning Activity in Upper Secondary School*. Retrieved from
- Schofield, D. (2017). Å bli agent i egen medieverden: Skolens rolle for barn og unge i mediekulturen. In M. Uthus (Ed.), *Elevenes psykiske helse i skolen - utdanning til å mestre eget liv*. Oslo: Gyldendal.
- Schofield, D., & Kupiainen, R. (2015). Young People's Narratives of Media and Identity: Mediagraphy as Identity Work in Upper Secondary School. *Nordicom Review*, 36(1).

** Flere av disse artiklene er tilgjengelige gjennom Open Access. Se for eksempel på <https://idv.academia.edu/DanielSchofield>

- Vettenranta, S. (2010). *Mediegrafi: en metode for å forske på og å undervise i globalisering*. Oslo: Gyldendal akademisk.
- Wahlgren, B., Høyrup, S., Pedersen, K. & Rattleff, P. (2002). *Refleksion og læring: kompetenceudvikling i arbeidslivet*. København: Samfundslitteratur.